

خه نیکل یا نیک پوهه

د

اروانبنا استا کل پا چا «افت»

Ketabton.com

www.ulfat.de

فهرست

مخ	سرلیک
1	دعا
2	رحم و کړه
3	سودا گره!
4	خلک وپېژنی!
5	د کوم ځای دی؟
6	د کوم یو ښه دی؟
6	وښییه څوک دی؟
7	رشوت خوره! ته راپه یاد شوې
7	سیاست
7	خلک څه وایي؟
8	څوک وایي؟؟
9	څه وکړو؟؟
10	ووپرېږئ او مه وپرېږئ!
11	استاذویل!
13	عجیب انسان
13	خان لالا
14	رشوتونه
15	دمتملقینو منطق
15	د ښځو ډار
15	موږ په هر چاپې نه څو
15	په خرو کښې هم الفت شته
16	درجې خان دعوتنامه
16	نتیجه یعنی څه؟
17	انسان یعنی څه
18	خوشحالی او غم
19	آرزو

بسم الله الرحمن الرحيم

دعا

دېول جهان واكداره! ته هر څه لري او هر څه كولى شي د هر چا اميد تاته كېږي او هر څوك هر څه له تاغواړي، ستا

خزانې او كار خانې ډكې دي، ستا په باغونو كښې د شودو، شرابو او عسلو ويالې بهېږي.

ستا بخششونه او انعامونه بې پايانه دي، ستا د رحمت نور په ځمكو او اسمانو كښې نه ځانېږي.

فقيران او مسكينان درنه د ډوډۍ سوال كوي.

ماږه او بډايان درنه اشته او د هضمولو قوت غواړي.

څوك درنه په زاريو او دعاگانو اولادونه غواړي ځنې وائي چې مال او دولت راكړه!

يو وائي جنت مې په كار دى بل وائي له د وزخه امان او پناه غواړم.

څوك د حورو شوقمن دى او د چا غلمانو ته نيم زړه نشته.

مرتبې او لوړې درجې له تاسره دي، كاميابي او موفقيت ستا په توفيق حاصلېږي.

دين او دنيا ستا په لاس كښې دي، راحت او زحمت، عزت او ذلت ستا له خوا انسان ته رسي.

بهار او خزان ته راوړې، مرگ او ژوند ستا په اختيار كښې دي.

هر څه ته كوې او هر څه له تاغوبنتل كېږي.

ددې جهان او د هغه جهان اجرونه، خيرونه، خوندونه او خوشحالي خلكو ته ته ور كوي.

زه پوهېږم چې تاسره هر څه شته.

مگر زه هر څه نه غواړم.

زما دعا او د زاهدانو دعا، زما ارزو او د پاد شاهانو ارزو يوراز نه ده.

زما سوال د بډايانو او مسكينانو له سوال ډېر فرق لري.

زه نه وايم چې ځمكې او پيسې راكړه.

نه غواړم چې عزت مې ډېر لوړ او رتبه مې لوړه شي.

موټرونه او اسونه مې نه دي په كار.

قصرونه او عمارتونه نورو ته ور كړه!

پتي او باغونه هغه چاته وبخښه چې په خاورو نه مېرېږي.

په بانکونو کېنې د سوداګرو پيسې زياتې کړه.
د بزګرګۍ اعتبار مه راکوه! ځکه چې ستا په اطاعت او عبادت له خلکو نه اجرا او عزت غوښتل راته ښه نه ښکاره کېږي.
زه له دې ټولو نه تېرېم او نور څه غواړم.
زه هغه څه غواړم چې ته بې هم غواړې او په طلب کېنې بې بې.
هوا! زه ستا له رضانه خلاف څه نه غواړم.
زه وایم په جهان کېنې د ظلم بېرغ نسکور کړه.
حق او عدالت ته قوت ورکړه!
په زړونو کېنې رحم او د خیر مینه واچوه!
په دماغونو کېنې د حق نوراو د حقیقت رڼا پیدا کړه!
ته کولی شې چې د ظلم قوت په ورو ورو کابو میده میده او ذرې ذرې کړې یا د هوا په میاشو ظالمان تباه کړې.
مگر مور د اتوم په بمونو هم ډاکار نشو کولی.

رحم وکړه

د تورې کېږدی او د ډېرو رمو خاونده!
په دې سره او ټکنده غرمه کېنې.
په دې وچه بیدیا اوسپیره صحرا کېنې چې یخې او به یخ سیوری، توده ډوډۍ، شودې او مستې، کوچ او پیروي،
کورت او غوري، پوڅې او پنیرونه هر څه له تاسره دي.
په خوارانو او بې وزلو رحم وکړه!
له مسافرو او لارویو نه خپل خوړونکي سپي ایسار کړه!
هر څوک چې راځي اوستا د کېږدی ترسیوري لاندې کېږي هغه له خپلو سپیونو ساته او قدرېې کوه!
ای د خورو سپیو خاونده!
ستاد سپیو تاوان له تارسپري او د دوې په ضرر باندې ته نیولی یې.
سپي او نفس دواړه یوشان دي او هر شي ته خوله اچوي.
ته خپل سپي ونیسه او په مور رحم وکړه!
ته په خپلو سپیو دا کمان مه کوه چې دوې به هروخت ستا دښمنو او غلیمانو ته غاږي.
دوې ډېر ځله داسمان ستورو اوسپورمۍ ته هم غاږي او ستا په ملګرو او اشنایانو هم بلوسي او غوټې وهي.
آه هېڅوک زما نارې نه اوري.

دخپلوسپيو حملې هم نه ويني.
دوئ ولې څه نه اوري؟
ولې څه نه ويني؟
ولې په چارحم نه کوي؟
پردي خوبه نه وي؟ کېردی خود پښتنو معلومېري.

سوداگره!

هرڅه چې خرڅوې هغه خرڅ کړه مگر خپل دين او ايمان مه خرڅوه!
هرڅه چې خوړې هغه وخوره! مگر سودمه خوره! او پښخه گوتې په خوله مه منډه. هرڅه چې اخلې هغه واخله مگر د
خوار وغريب ازار مه اخله!
له هر ځايه چې هرڅه راوړې راپې وړه! مگر کوره! چې بې انصافي او بېر حمي درسره رانورې.
په اسونو او موټرو سورېره! خود چاپه اورومه سپرېره!
له ښاره اوزه خوله نرخه اوله چتې مه اوزه!
لوی لوی کورونه د ځان لپاره جوړ کړه! خود خپل واورې د بل په بام مه غورځوه!
پتي ډېر پيدا کړه مگر خپل پتي مه درنوه! او ځانته اغزي مه کړه.
د ځان غم دې وخوراوس د نورو غم هم وخوره!
لورې بنکلي دې پيدا کړې لور همت هم پيدا کړه!
خلک وايي په ډېروليوني خوښ دی ته هم په لږه گټه قانع شه او ليوني کېره مه!
بډايانو وپېژندلې مگر خوار او غريب دې نه پېژني.
راشه! دوئ ته هم ځان وښيه د دوئ په غم کېسې شرکت وکړه!
په دې شرکت کېسې که هرڅومره سهمونه ولرې هغه هېڅکله نه ضايع کېري او گټه بې يوپه لسه بلکه بې حساب ده مگر
دا سود ناروا نه دی روادى، بې انصافي نه ده انصاف دی.

خلك وپېژنئ!

هغه څوك چې د مملكت كارونه بې په لاس كښي دي او د واک و اختيار خاوندان بلل كېږي يا په وطن كښي تاثير اونفوذ لري پوره وپېژنئ!

هغه كسان چې زموږ لپاره خدمت كوي يا زموږ په سرتجارت كوي بايد وپېژنو او ښه بې وپېژنو.

پېژندل دانه دي چې فلانكي رئيس يا وزير دى، هغه بل په ملك او وطن كښي ډېر عزت او اعتبار لري، ددې بل مال او دولت ډېر دى، يا په لوړو ځايو كښي په ښه نظر ليدل كېږي.

دا راز پېژندل زه نه وایم زما مقصد انسان شناسي او دسړو پېژندل دى نه د چوكيو او نومونو پېژندنه.

موږ بايد تر هر څه د مخه سړي وپېژنو او د معرفت په صحيح ډول حاصل كړو.

ددې معرفت لپاره ډېرې پخې سترگې اوصايب نظريه كار دى.

د انسان جوهر او ذاتي قيمت معلومول د جواهر و له پېژندلو يو په څو گران او مهم كار دى.

انسان په ډېرو پردو او ډېرو رنگونو كښي پټ دى او غير له دغو جامونه ده نور كالي هم زښت ډېر اغوستي دي او ډېر لباسي مخلوق دى.

دى په هر ځاى كښي بيله جلوه لري، د منبر په سر يو راز او په خلوت كښي بل راز دى.

په بازار كښي انگور نه خوري په كور كښي بوتلونه په سراړوي او په دواړو كښي د خلكو ويني څښي.

موږ بايد دهر چا معنی او حقيقت ته وگورو او په لباسونو، نومونو، رنگونو و نه غولېږو، كه تاسې زما منئ د چا قسرونو،

منصبونو ته مه گورئ بلكې كار، فكر، ارادې عمل او ارزوگانوته بې وگورئ!

تاسو بايد په سړو بڼي وگرزئ! اوسړي ولټوئ!

هغه كسان چې د مملكت بهبود او سعادت غواړي او د اجتماعي درد احساس خاوندان دي هغه وپېژنئ او په محبت ورته وگورئ!

اوس هغه وخت تېرشو چې يوسړى به د معاش او رتبې، عزت او اعتبار له مخې پېژندل كېده او بيا به د قوت او اقتدار له خوا ورته خلكو وكتل.

دې عصر هغه باداران او اغاگان له اعتباره وغورځول او د وطن خدمتگارانو ته په قدر او احترام گوري. د دې وخت انسان په انسان كښي معنويت او فضيلت لټوي.

په دې وخت کېنې هماغه سړی ښاغلی او منلی دی چې وطن او مملکت ته بې خیر او نفع رسیږي. اوس هغه وختونه لاړل چې خلکو به جاه و جلال یا د ریا او تذویر په طلسم کېنې ځانونه پټ کړل او چا به بې کار او عمل ته نه کتل. ددې زمانې ائینه بل راز ده او علاوه دلباس او جامو په صفایي او خیرنتوب، دانسان معنوي توروالی اوسپینوالی هم سړي ته ښيي.

تاسې ښه څیرشئ! دغه لوی خلک او درتوب او مقامونو خاوندان ټول په رښتیا لوی نه دي، اونه ټول واړه خلک حقیقتاً واړه او کوچني دي.

اوس مور پوهېدلې شو چې په مشرانو کېنې کشران او په کشرانو کېنې مشران شته. له لرې اوله ورايه خلکو ته مه کورئ او محض امریت او ماموریت په نظر کېنې مه نیسئ! دوطن او مملکت صادق خدمتکاران له دروغجنو او مظاهره کوونکو نه بېل کړئ او خلک وپېژنئ!

د کوم ځای دی؟

یوکوربې دلته دی بل په کابل کېنې، بل په یو بل ځای کېنې. څه ځمکه په کوهدامان کېنې لري، څه په بغلان کېنې څه په یو بل ځای کېنې. نغدې روپۍ بې په رشوتو نو دلته پیدا کړی مگر ګټه ورباندې نور بانکونه کوي په یو بل ځای کېنې. ته ووايه چې دا د کوم ځای دی؟

مینه بې له دې خلکو سره نشته او د نورو ملکونو خلک ورته ډېر ګران دي. ددې وطن له شعر او موسیقۍ نه خوند نه اخلي او د خارجي موزیک په صفت مېرېږي نه. مور ته په نغوت او نفرت ګوري او د پردیو مستخدمینو په مقابل کېنې ډېره تواضع کوي. ته ووايه چې دا د کوم ځای دی؟ دی د هېڅ ځای نه دی ځکه چې هر ځای دده دی اوسړی ورته هر ځای، ویلی شي. هوا دا هغه مرغان دي چې څلور فصلونه په څلور ممکلتونو کېنې تېروي او وطن نه لري، وطن نه پېژني، دیوه وطن په هوا کېنې نه الوزي او دوطن سړې او تو دې نشي تېرولی. دا هغه عیاشان دي چې بې له عیش او راحت نه نور څه نه پېژني او له وطن سره هېڅ مینه او علاقه نه لري. مور هغه کسان ددې وطن بللی شو چې دوطن په کابو او بوټو سر ورکوي او په سختو ورځو کېنې دوطن په کارېږي که څه هم پوله او پټی نه لري او په زړو کو ډلو او جونګرو کېنې اوسي. هوا زما په عقیده دا وطن د هغه چا نه دی چې د ډېرو ځمکوقبالې بې اخستي دي بلکه د هغه چا دی چې د وطن مینه بې په زړه کېنې ده او له وطن سره علاقه لري.

کوم یونبه دی؟

یو دی چې په خبرو ډېرښه پوهېږي د هر مطلب لپاره ډېرښه پیرایه او ښه دلایل پیدا کولی شي، د خپل منطق په زور هر څوک تېرباسی او له ډېره عقله وینسته چې.

ساحر نه دی مگر یوشی په بل راز ښودلی شي او د خلکو په اذهانو او نظرونو هر راز لوبې کوي.

عملاً هېڅ نه کوي مگر په خوله هر څه کوي او هر کار ځانته منسوبوي.

بل هغه دی چې ډېرې خبرې او مبالغې نشي کولی، د ځان ښودلو او ځان ستایلو اقتدار نه لري په هره خبره کېږي لکه

د شرومبو مچ نه لوېږي، دهرچا توجه ځانته نشي جلبولی په مجلسونو کېږي په وچ زور ځانته دخبرو موقع نه پیدا کوي

اوپه پټه خوله کار کوي په دماغ کېږي بې ښه ښه فکرونه او په زړه کېږي بې د وطن اوقام مینه ډېره ده مگر په خوله څه نه

وای او خپل صفتونه نشي کولی.

ته ووايه! چې کوم یونبه دی؟

زه خو وایم چې دی ښه دی مگر د هغه قدر کېږي او دده نه کېږي.

هغه پېژنو اودانه، د هغه ساحرانه کلمات راباندې اثر کوي او دده صفائي او معنوي فضیلت رانه پټ دی.

هوا! مونږ په خبرو غولېږو او حقایق نشولیدلی.

موږ باید دانقیصه رفع کړو او د خپل احساس او ادراک علاج وکړو.

موږ په غورو اوږو او په سترگو څه نه وینو ځکه کارونه خراب او خبرې ښې دي.

ونبیه څوک دی؟

اصلي نوم بې نشم اخستلی مگر رسمي نوم بې مامور صاحب دی.

په کارنه پوهېږي مگر په خوشامدو او چاپلوسی ډېرښه پوهېږي.

دلویو او معتبرینو په مخ کېږي د حاضر باش او خانه سامان کار کوي مگر د خورانو او غربیانو سلام هم نه اخلي.

سواد نه لري، مکتب بې نه دی لوستی، مدرسه بې نه ده لیدلی، اخبار او کتاب نشي لوستلی مگر ماموریت کولی او

ساتلی شي.

په درباري اوضاعو کېږي دټولو استاد دی مگر انسانیت اوسړیتوب بې هېڅ نه ده زده، مکتوب نشي لوستلی مگر شطرنج

کولی شي.

لیاقت نه لري مگر ډوډی لري.

دخدای طاعت ته بې ملاماته ده مگر دامرانو په اطاعت کېږي اول نمبر اخلي.

دنیا بې ډېره ده مگر همت بې کم دی.

تنخوا بې لږه ده او جایداد بې ډېر دی.

مسافر او فقیر ته یوه سوې مړی نه ورکوي مگر مېلمنوته هره شپه چرگان حلالوي.

غل نه دی مگر له غلوسره سمه نیمه برخه لري. ساحر نه دی مگر په یو څو خبرولوی لوی خلک رانده او کانه کړي.

ونبیه! څوک دی؟

رشوت خوره! ته راپه ياد شوې

چاوويل: ټنډپري مگر مړپري نه، ماته سمد لاسه ته راپه ياد شوې.
 بل وويل: گېډه خوېې مړه ده مگر سترگې ېې وري دي، بيا ته راپه ياد شوې.
 يوه وويل: قصاب نه دی مگر ډېر خلک ېې بې تېغه حلال کړي دي، دلته هم ته راپه ياد شوې.
 هغه بل وويل: منکولې او پنجې ېې دليوانو نه دي او خونخواردی دا خل هم ته راپه ياد شوې.
 ېې گناه خلک مې په زندان کې ولیدل، ته راپه ياد شوې.
 هغه ورځ چا پوښتنه وکړه چې په غلو زهير، دمجرمينو طرفدار، دمظلومانو دښمن، د ناحقې ملگری، د قاتلاتو حامی
 څوک دی؟
 ماته ته راپه ياد شوې.

سياست

وايه يوڅه کوه بل څه.
 له بل نه پوښتنه کوه! پخپله هېڅ مه وايه!
 په شپه کېنې د لمر وړانگې ښيه! په ورځ کېنې د تورتم ښيې.
 که خبروې ځان نا خبره کړه! که خبرنه وې د با خبری مظاهره کوه!
 شکره لکه مرچ خوره. مرچ لکه شکره.

خلك څه وائي؟

يو وائي په دوايروکښې ېې پيسو د چا کارنه کېري، بل وائي دخان او ملک رسوخ او اعتبار ورځ په ورځ زياتېري او
 ضعيفانوته پنجې تېرې کېري.
 څوک وائي دلته نوی نهضت او فعاليت نشته، ځينې وائي صحيح اشخاص او د فکر خاوندان نشته.
 شاعر وائي: نشاط او طراوت، ذوق او سرور، احساسات او جذبات نشته.
 ملا وائي: د جلال آباد په نوي ښار کېنې مسجد او د اذان غږ نشته.
 رجب خان وائي: د جلال آباد نوی ښار جوړنشو او زور ښار په لوی لاس وړان شو.
 دنوي ښار نقشه لکه د سيدجمال الدين قبر، ياد قرغې بند هېڅ نه جوړېري او هېڅوک نشي پوهيدلی چې د ښار مخه
 کومې خواته ده او څنگه يا کله جوړېري.
 حميد وائي:

چې دې نکرپه نيکيو ننگ ونام لور په دوه چومه دې د ختومشه بام لور

بل خای وائي:

د ربا په حق پرستو پورې خاندې په هر دم د برهمن بت پرستي

يونس وائي:

بنديگي چې د ربا کوي يونسه! دهغه ربره خيسته ده نايي غواړي

بسه لباس کې څه دخداى بنديگي نشي؟ چې جامه دې د ربا واغوسته برکه

عليخان وايي:

ژوبل زره به دې روغ نکړي عليخانه! پسې مه ځه جراحتان دي طبيب نشته

د بگل په کتاب څه شى علم بويه هر صحاف په ملايانو حساب نه دى

پير محمد وايي:

داد فرياد مې تر فلکه نه رسېږي دپتنگ په دود وريتېږم خموش ځکه

شيدا وايي:

چې لیده پکې اثر د الم نشي څه حاصل لکه شبنم له چشم تره

څوک وائي؟؟

څوک وایي چې کور بار ترمزله نه رسېږي او د دروغو مزل لڼد دى.

د دروغو مزل خو تراخړته پورې دى او کاره بارونه ترهماغه وخته مزله ته رسېږي.

څوک وایي چې بد گرزې بد پرزې.

که دا خبره رښتيا وای اوس خو به يوسرى روغ نه و پاته.

څوک وایي چې د دروغجن مخ توردى. ماخو ډېر دروغجن وليدل چې مخونه بې تک سپين دي.

څوک وایي چې دشيطانانو دې کور وران شي.

څوک وایي چې دغله په غره کېښې خای نشته.

رادي شي ودې گوري چې ښارونه بازارونه ترې نه دي ډک؟

څوک وایي چې غل نه بې له پاچا مه ډارېږه!

ايا دناحقې له شاهدانو نه وېره نه ده په کار؟

څوک وایي چې په تشو خبروکار نه کېږي؟ دلته خو په خبرو هرڅه کېږي او بې خبرو هېڅ نه کېږي.

څوک وایي چې د غله په ربره خلی وي ډېر غله شته چې بيخي ربره نه لري.

خوځ وايي چې ډېر وايي لږ ترې خبري، ما خو وليدل چې هېڅ ترې نه خبري.

څه وکړو؟؟

مور ډېر کارونه لرو او زموږ وظيفې ډېر سنگين دي.

هرڅه چې کوو هېڅ نه کېږي او هېڅ نشو کولی.

داولې؟

داځکه چې: کار په سړيو کېږي او مور ډېر دکار سړي نه لرو.

خوک چې لږ غوندې سم او صحيح کار کولی شي خلک ېې نه خوښوي او ناکامه کوي ېې.

هغه چې د خلکو خوښ وي هغه ېې دخلکو له مراعاتونو نور هېڅ نه کوي او دخلکو د خوشحالي د پاره هر څه کوي.

دڅنگه خلکو مراعات او خوشحالي؟

دهغو خلکو چې پخپل خپروشره هېڅ نه پوهېږي.

ژرنده او حمايت نه پېژني.

لکه گډې او اوزې په قصاب او شپون پسې يوراز منډې وهي.

دوه ملکان ېې يو د بل سيوری په ډانکو نو وهي.

ددوه خانانو خوسي ېې يو ځای نه څري.

ددوه پيرانو مريدان ېې يوله بل سره د خدای لپاره دښمنې کوي.

دوه ملايان ېې يو په بل پسې مونځ نه کوي.

دوه تربرونه يو په بل پسې نه ځي.

اجتماعي شعور او احساس په کېښې نشته.

له حق او حقيقت، انصاف او عدالت سره مينه نه لري.

ښه نو مور څه وکړو؟

مور بايد يو څو تنه د کارسړي پيدا کړو.

چې هم کاروکړي، هم په کار پوه وي، هم دکار کولو صحيح طريقه ورمعلومه وي.

ځينې کسان وايي په يوڅو کلانو نه پسړلی کېږي، په يوه مملکت کېښې څوتنه هېڅ نشي کولی، څوتنه به کوم ځای ته

ورسېږي، ترڅوتول ښه نه شي کارونه نه ښه کېږي.

په دغسې خبرو ساده گان ډېر ژر غولېږي او هغه کسان چې انسان ته يوازې د جسمانيت له خوانه گوري بلکې تدبير، فکر

او د ادراک قوت ته گوري هغه پوهېږي چې يو سم او صحيح انسان د يوې سمې او صحيح نقشې او صحيح پروگرام په

طرح کولو په دنيا کېښې لوی لوی کارونه کوي او ډېر خلک په سمه لاره د عالي مقصد په لورې روانولی او بيولی شي.

ددغه شان څو تنو سړو له لاسه ډېر ډېر کارونه کېږي او دغسې اشخاص هرځای ته رسيدلی شي.

په دغسې يو گڼ باندي سل پسړليه جوړېږي مگر په څو پسړيو کېښې مور دغه شان څو کلونه نشو پيدا کولی ځکه چې نه

ېې شو پېژندلی.

زه دا نه وایم چې نشته یابه دې خاورو کښې استعداد محوه شوی دی ، بلکې وایم چې باید په دغسې سړو پسې وگرزو او د وطن غرونه، کلي او کورونه ورپسې ولټوو.

مور نه یو خبر چې زموږ په غرونو کښې څه راز گنجونه ترخاورو لاندې پټ پراته دي؟ په دې وچه او سپیه بیدیا کښې کوم ځای د حیات اوبه ترځمکې لاندې غلې شويدي؟ په دغو خوارو او زرو جامو کښې څه راز انسانان پیدا کړي؟ په دغو خلکو کښې چه زموږ نظر اوتوجه نه جلبوي څه فکرونه او څه ارزوگانې موجودې دي. که مور په دې پوه شوچې:

دیوسف څیرو جامو کښې څه ښاده ښه لباس کښې چې ښه کړي زلیخاده

راځئ، څیرې کړو داسې جامې رښې پکې وگورو څېرې ډېرې ننکینې

نوهله به داشخاصو حقیقت او ماهیت ته ورسېږو او زموږ انتخاب به دلباس او څو خوږو خبرو له مخې نه وي بلکې دمعنی او حقیقي هویت له حیثه به وي.

مور باید هرچاته په ځیر ځیر وگورو او په خلکو کښې سترگې وغړو.

سترگې غړول یاکتل دانه دي لکه چې اوس هم ځینې دجاه و جلال خاوندان نورو ته په حقارت گوري.

ډېر خلک شته چه د چا ترږېرې لاندې بې کلونه تېر کړي مگر لیدلې بې ندی.

ډېر خلک وایي او زه هم وایم چې دکارسړی نشته ځکه کارو نه خراب دي.

دا خبره له لویونه نیولی، ترور وپورې هریوکوي مگر سوال دادی چې چېرته؟ او په کوم ځای کښې؟ په یوه کورنۍ او

یو ښار کښې نشته؟ که په وطن او هیواد کښې. که چېرې دکلي او کور خبره وي نوکله کله خو په یوه کاله کښې د څښلو

اوبه هم نه وي مگر په بل ځای کښې سیند بهېري او په ځینو کورونو کښې وبالې روانې وي.

که په وطن و مملکت کښې بې لټوو نو په گوشته کښې هم ځوانان شته او لعل پوره خو په میرو پوره ده.

وو پرېزی او مه و پرېزی!

که په زړه کښې فساد او خیانت نه لری! که صحیح نیت اوبښې ارزوگانې درسره وي، که د حق او حقیقت په قوت عقیده

لری.

له حق وبلو او حقیقت ښکاره کولو مه و پرېزی او په حقاني جرئت نا حقه ظلمونه او داو هامو بوتان مات کړی!

په هرځای او هر چا کښې چې خیانتونه او فسادونه، ظلمونه اوبد کارونه، ریا او تزویر، بې کفایتي او نالایقي وینئ ورسره

جهاد وکړی او په هر مورد کښې خپل صحیح او انتقادي نظریات ښکاره کړی!

له هېچا مه و پرېزی او هېڅکله سترگې مه پټوی!

که د خپل شخصي اونفسي اغراضو لپاره کار کوئ!

که د وطن اومملکت په نامه خلک غولوی!

که په زړه کښې ټکي او برکي لری!

نو ددې عصر له بصیرت نه ووېرېږئ او پوه شئ چې کاره بارونه ترمزله نه رسېږي او بې اساسه عمارتونه ډېر ژر نړېږي.

که یو آمر په تاسې باندې سترگې سرې کړي او له قانون او عدالت نه خلاف امرونه کوي، که یو خان او ملک په خپل زور او قوت تاسې نه بیخایه لحاظونه او مراعاتانونه غواړي که څوک لوړو مقاماتو ته لاره لري او په تاسې د سفارش خطونه راوړي مه وېرېږئ او په حق ټینګ ودرېږئ.

که تاسې خیانت ته اقدام کوئ یا د نفس دشيطان لپاره حق باطلوئ که هر څومره موافقتونه درسره وي او قوي لاسونه درسره شریک وي، که ټول عمر مویوه اوبل ته تملقونه کړی وي نو د سبا ورځې له باز خواست نه ووېرېږئ!
هو! د مظلومانو او بې وزلو له فریاد نه ووېرېږئ!

هغه کسان چې تاسې خپلو معایبوتو ملتفت کوي اوستاسې نقایص درښيي له هغوی نه مه وېرېږئ! مگر له هغو متملقینو نه وډارشی چې ستاسې خیانت ستایي اوستاسې په سترگو پردې غوړوي.

چا چې په مملکتې دواړو کښې لکه د شرکتو امران یوازې په پیسو کومه رتبه پیدا کړیده یا بې په خوشامدو او تملقو نو ځان یوه حدته رسولی وي او وظیفه نه پېژني بلکې اشخاص او درباریان پېژني، هغه باید له خپل آینده سر نوشت څخه ووېرېږي.

هغه کسان چې خدای پېژني او له وطن او ملت سره علاقمند وي د مملکت له تخت و تاج او له خپل اولوالامر او پادشاه سره رښتینۍ مینه او علاقه لري د حق او عدالت له مقتضا سره سم د خدای دپاره کار کوي نو:
(لاخوف علیهم ولا هم یحزنون).

استان ویل!

استاد مور ته درس راکاوه او مور بې ډېرښه پوه کولو.

دده په تعلیمونو، اجتماعي شعور او احساس ډېر قوی کیده او په مغزو کښې بیداري پیدا کیده ده مور ته د حساب او محاسبې اصول هم ښودل او ویل یې تاسو باید هر وخت له ځانه سره حساب وکړئ او حسابي خلک اوسئ!
یوه ورځ یې د حساب په درس کښې مور ته ویل:

که یو عدد له بل عدد سره داسې یو ځای کړو چې یو پاس او بل لاندې وي لکه ۲ نو څلور (۴) ترېنه جوړېږي او دیوه وجود په بل کښې محوه کېږي او استقلال یې ور کېږي.

مگر که دواړه څنګ په څنګ یو ځای کړو لکه (۲ ۲) نو دوه ویشته ورځنې جوړېږي او دوه شل کېږي د دواړو عددونو شکلونه او صورتونه هم په خپل حال پاته کېږي.

ځکه چې په دې صورت کې دملګرتیا، اتفاق او ورورولۍ راز پټ دی او په هغه بل صورت کې تفوق تسلط او محوه کول مضمري دی.

ده ویل که داتفاق او مګرتیا په صورت یوتن په ځان پسې بل روان کړی شي نو قدر او مقدار یې ډېر زیاتېږي او مرتبه یې لوړېږي.

(یعنی له احادو نه عشراتو، ماټو او الوفو.... ته خبره رسېږي). که یو د بل په اوږو سپرېږي او بل د بل په اوږو نو که پنځه تنه وي یعنې پنځه الفونه یو د بل په سر د پاسه کېږدو هماغه پنځه ورځنې جوړېږي او شکل و صورت یې هم محوه کېږي زموږ استاذ مور ته په حساب او ریاضي کې هم داجتماعیاتو او سیاسیاتو د فلسفې درسونه راکول او مونږ یې پوه کولو چې باید یو له بل سره داسې یو ځای شو چې دتنازع.... په میدان کې څنګ په څنګ ودرېږو او څوک د چاپه سر باندې پښې کېښېږي، یو د بل استقلال سلب نه کړي دلاندې کولو او محوه کولو غرض په کې نه وي بلکې یو د بل درجه او مرتبه لوړه کړي.

ده ویل: مور به یو مخکې کوو او مشر کوو به یې مګریو د بل په سر نه سورېږو او د بل د ټیټولو چم به نه کوو. زموږ استاذ دا هم ویل:

که مونږ دوه مساوي عدونه لکه (۱ ۱)، (۲ ۲)، (۳ ۳) هریو له بل نه وړاندې وروسته کړو نتیجه یې یوه ده مګر په دوه متفاوتو عدونو کې تقدیم و تاخیر ډېر فاحش فرق راوړي او په مقدار کې ډېر تفاوت راځي.

که مور یو او نه یو ځای کوو او داسې یې لیکو (۱ ۹) نولس کېږي مګر شل کېږي نه که هم دغه دوه عدونه داسې ولیکل شي (۹۱) خبره سلوته نږدې کېږي او ډېر زیادت په کې راځي.

همدغه سبب دی چې په پوهو جوامعو کې هغه څوک دمخه کېږي چې قدر او مقدار یې له هغه بل نه زیات وي او دده په مخکې توب باندې دجامعې قدر او قیمت ډېر لوړېږي.

مور باید په دې سرپوه شو او د هر چا استعداد، معیار، مبلغ او مقدار ته وګورو.

عجیب انسان

ړوند نه دی مگر خپل عیبونه نه ویني.

کون نه دی مگر خپله اوري اود بل نه.

زړه لري زړه سوی نه لري.

خپله لږه پوهه ورته ډېره ښکاري د بل ډېر علم ورته لږ معلومېږي.

دبل لږ مال ډېر په نظر ورځي او خپل ډېر مالونه ورته لږ ښکاره کېږي.

ددې لپاره چې خلک ورته لاس په نامه ودرېږي، خلکوته لاس په نامه درېږي.

دفرعونیت لپاره غلامي قبلوي او د عزت لپاره ذلت ته غاړه ږدي.

دین په دنیا خرڅوي اودنیا په پوڅو اعتباراتو پلوري.

لکۍ نه لري او خلک ورته بې لکۍ نه وايي.

څلورپښې نه لري او په څلورو روان دی.

آس نه دی مگر خلک په لغتو و هي.

ښکر نه لري مگر سر تمبه دی.

له عقله پياده وی مگر هېڅکله پلي نه کړزي او په موټر کېښي هم د خپل جهل په خره سپور وي.

ته به وايي: دا څوک دی؟ زه واييم: بې پوهې زورور.

خان لالا

خان لالا هېڅکله بې نوکرو او سړيو نه کړزي.

دی هېچا يوازې نه دی ليدلی.

پخپل صفت هر څوک خوشحاليږي مگر دی بې له خپلو اوصافو بله خبره نشي اوريدلی.

که بل څوک دده صفتو نه بيان نکړي دی پخپله خپل صفت په ښه شان کولی شي اولکه سپايي پخپله ځان ستايي.

خان لالا بخششونه هم کوي او په کال کېښي په زرهارو وروپۍ. نقداو جنس يوه او بل ته ورکوي مگر خوار او غريب ته

سوی مری هم نه ورکوي.

حاکم او علاقه دار، مدیر او مامور، خان او ملک ته سل قسمه طعامو نه تیاروي مگر مسافر، کونډې او یتیم ته یوسکرک هم نشي ورکولی.

که تاسې خان لالا خوشحالوئ نو قلم او کاغذ راواخلئ او دده بخشونه حساب کړئ یاېې خرڅ یو په لسه زیات وښیئ مثلا دده په مخکې وواږئ چې د خان په کور کښې یو کورکمند د کال څلویښت منه لگېږي او دغور یو خوبې هېڅ حساب نشه.

خان لا نور صفتونه هېڅ نه پېژني، پام کوئ چې د فضل و لیاقت خبرې دده په مخکې ونه کړئ، او دا اجتماعي خدماتو یا اخلاقي فضایلو نوم په خوله وانخلئ، تاسې به د خانانو په خوی او بوی بلدنه یاست مگر ماله رجب خان سره ډېر صحبتونه کړي او دوی ډېرښه پېژنم.

ماڅینې داسې خانان هم لیدلي دي چې له خواری ژرنده ساتي او له کبره مزه اخلي.

رشوتونه

رسمي رشوت: هغه رشوت چې حاکمان، ماموران، قاضیان او منصبداران یې اخلي.

غیر رسمي: هغه چې خان، ملک، ناظر او نورو ته ورکول کېږي.

معنوي رشوت: تملق مخامخ صفتونه دعاگانې او داسې نور.

د پاک نفسو رشوت: دایکه، د حقوقو پیسې، خدمتونه، مېلمستیا.

د ظالمانو رشوت: هغه رشوت چې حق باطلوي او باطل حق کوي.

دهوښبارانو رشوت: چې کار له حق او اصولو سره سم وکړي او رشوت په کښې واخلي.

افراطي رشوت: چې د بانکونو داسهامو اخستلو لپاره وي.

غیر افراطي: چې د نس مړولو اوتن پټولو لپاره وي.

د ریاکارانو رشوت: لږشې ردول او په مجلسونو کښې یادول او په ډېرو باندې غلی کیدل.

د فاسقانو رشوت: پیمخي.

د احمقانو رشوت: د رشوت په طمع او امید له حق او قانون نه تېرېدل.

دمحاطو رشوت: د یوه اوبل لحاظونه او مراعاتونه.

د مټملقینو منطق

یوه پاچا له چانه پوښتنه وکړه چې زما په ورغوو باندې ولې وپښته نشته.
 هغه وویل ځکه چې پاچا پخپلو لاسونو باندې په لپولپو روپۍ خلکوته ورکوي او ورغوي بې سولپري.
 پاچا وویل چې دنورو خلکوورغوي خو هم ماغوندي دي.
 هغه وویل: هغوی هم پخپلو لپو ستاله لپو څه اخلي او ورغوي بې سولپري.
 پاچا بیا وویل: هغه چې زه هېڅ نه ورکوم د هغوی ورغوي هم دغه شان دي.
 هغه په جواب کېږي وویل: هغوی چې ستا پخشونه د نورو په حق کېږي ويني نوله ډېر حسرت او ارمانه خپل ورغوي
 سولوي او افسوسونه کوي.

د بنځو ډار

یوه وویل: زه له خپلې بنځې دومره ورپریم چې هر څه وايي هغه کوم.
 بل وویل: زه بې له ویلو هم د هغې په رضا کار کوم.
 دریم غبرګر چې زه هېڅکله بې له څه تحفې اوسوغاته کورته نشم تللی.
 څلورم وویل: ماله ډاره بېڅې بنځه نه ده کړې.

مور په هر چاپسې نه ځو

یوملګری په لاره کېږي مخکې شو.
 بل ورته وویل: مور پستانه یو په چاپسې نه ځو او څوک نه پرېږدو چې له مور نه دمخه شي.
 هغه وویل: رښتیا چې تاسې تل په خروپسې ځئ او خره مو په مخکې وي یا د اسونو په مخکې منډې وهئ او په سرو
 پسې هېڅکله نه ځئ.

په خرو کېږي هم الفت شته

له یوه لیکونکي سره چې تخلص یې الفت و ځوونه ملګري ولاړو.
 څو تنه خره په لاره تېرېدل چې وربوزونه بې یوله بله نزدې کړي و او څټونه بې کړول.
 یوه غبرګر چې په خرو کېږي هم الفت شته.
 الفت سمد لاسه وویل:
 هو! لکه زه چې په تاسې کېږي یم.

درج ب خان دعوتنامه

بباغلی.....!

له ډېرې مودې مې دا سودا وه چې يوه شپه تاسې ميلمانه کړم مگر جرئت مې نشو کولی ځکه چې اوږه ډېر کران دي. نن سهار ستاسې طالع بيدارې وې چې دحاتم طايي کتاب لاس ته راغی او تر تائير لاندې راغلم. په همدغه وخت کبې دامشهوربيت هم راپه يادشو:

مهمان روزي بخود مياورد پس گناه ميزبان رامی برد

نومې له ځان سره فيصله وکړه چې دگل کرم وخت هم دی او دپنج کتاب ملاصاحب هم ويلي دي:

کرم مایه شاد مانی بود کرم حاصل زنده گانی بود

نوراشه! په يوه دانه گل کرم به جناب قاضي صاحب او دوه نورملگري خوشحاله کړې او ضمناً به دخپل جود او سخا يوه دوه ناحقې شاهدان هم دقاضي په مخکې تېرکړې. نوای گرانو ورونو گرانو ملگرو! (توکل په خدای) بېگاته زما ځای ته راشئ!

مگرگوري! خدای پاک فرمايلي دي: (کلاوا اشريوا ولا تسرفوا).

نوتاسې هم بې امري مه کوئ! ځکه چې دهوبسيارانو متل دی: (نیم نان راحت جان).

بله دا چې: طمع رانبايد که چندان کنی که صاحب کرم راپيشمان کنی

(لاهور رجب)

نتیجه یعنی څه؟

رجب خان: دامامورين او ميرزايان چې نتیجه نتیجه وایي ددې څه معنی اونتيجه څه شي ته وایي:

عجب خان: لکه له شودو نه چې څوک پېروی ټول کړي ياله مستو نه کوچ وباسې نتیجه هم دغه شان شی دی. کوم مامور چې دیوې فقرې تحقيق اوتفتيش ته مقرر شي او له خلکو سره دومره سوال او جواب وکړي چې مقصد اومدعا ورکه شي نو بياچې له هغو پاڼو نه مطلب راباسي نتیجه ورته وایي:

رجب خان: ښه دې پوه کړم، هغه ورځ چې زموږ کلي کبې مړی شوی و او حاکم صاحب له ميرزايانو سره راغی قاتلان خو تبتيديلي و مگر دوی دا نور خلك له سوال و جواب لاندې ونيول او یو سوال به بې څوڅوخله کاوه. زه حېران يم چې ولې دوی يوه خبره دومره شاري اوخلک په توراو سپين اړوي اوس پوه شم چې دوی کوچ ورځنې ایستل او پيسې بې پکې اخستلې نوهرکله چې نتیجه اوپيسې لاس ته ورغلې بيا څوک په مړي پسې ونه گرزیدل اونه بې چاپوښتنه وکړه.

ښه دميرزايانو په نتیجه خو دې پوه کړم اوس يو خونورې نتیجې هم راوښيه.

عجب خان: نتیجه په هر ځای کبې فرق کوي ځکه وایم چې زموږ په ملک کبې:

دعلم نتیجه: امامتي کول او خيراتونه خورل.

دماموريت نتیجه: رشوتونه اخستل.

د مال او ثروت نتیجه: سود کول.
 د هونښاری نتیجه: چل او فریب.
 د ناپوهی نتیجه: شرارتونه او فسادونه.
 د نادارای نتیجه: غلا او ناحقه دعوی.
 د قوت نتیجه: ظلم او تعدی.
 د پاک نفسی نتیجه: فقر او قرضداري.
 د چالاکی نتیجه: معتبری.
 د چاپلوسی نتیجه: د آمړینو خوشحالی.

انسان یعنی څه

ر جب خان خوبه تاسې پېژنی چې وظیفې بې نه دي خوړلي مگر ملا شوی دی، د ادبیاتو په فاکولته کښې بې څه نه دي لوستي خومقالې لیکلي او شعرونه ویلي شي.
 داستدلال قوت بې هم بدنه دی او په فیلولو جی کښې لاس څه چې پښې هم لري، څنگه چې د ده خبرې عجیبې غریبې دي هغسې بې دلایل هم دي.
 هغه ورځ چا ورنه پوښتنه وکړه چې انسان یعنی څه ؟
 ده وویل:
 منطقیان ورته حیوان ناطق وایي یعنی هغه حیوان چې خبرې کوي.
 شاعران وایي:

په ناطق حیوان تعریف چې دانسان کړي

په خبرو غولیدلي هلکان دي

سړی نه دی چې بې کار دسرونه وي

په خبرو که هر څومره ښه پوهېږي

ډاروین وایي: انسان د بیوزوی یا لمسی دی.
 مگر زه بې له خان صاحب بل چا ته انسان نشم ویلی ځکه چې پاک خدای انسان ته ظلوم او جهول ویلی دی اوله خان نه زیات ظالم او جاهل نه پیدا کېږي.

رجب خان د لغوي تحقيق په وخت كښې كله چې پښتو يا فارسي لغتونه عربي ته راكاري نو خان اوخاين له يوې مادې نه مشتق بولي، مگر كوم وخت چې عربي لغتونه پښتو كوي نو بيا وايي چې (انس) يا انسان له (نس) نه ماخوډ دی نو د د هر چا چې نس لوی وي او په پردیو مالونو هم نه مړېږي هغه خان او حضرت انسان دی.

خوشحالي او غم

له خوبه راپا خېدم، سترگې مې ومښلې، د ډول او سرنې اواز مې ترغوره شو.
يوه شيبه وروسته سره ډولۍ او لويه ورا رانښكاره شوه چې ډېر خلك ورسره خوشحاله روان و.
زه هم له دوی سره ملگري شوم او په دغه خوشحالي كښې مې ځان شريك كړ.
ماغوندي نور هم ډېر خلك له دې ډولۍ سره روان و او په پردي واده كښې بې لاسونه غورځول. څوك چې ددنيا په خوشحالو كښې مطالعه لري هغه به ماته هېڅ تعجب ونه كړي.

كه مور د دنيا لويه وراوگورو نو د خوشحالي ناوې ديوه كورته ورځي مگر وچولۍ دډېرو غوږبدلۍ وي.
دډولۍ دننه حال چاته نه وي معلوم، دډولۍ خاوند په راز راز تصوراتو كښې ورك وي. او نه پوهېږي چې بيگانه به څه راز بشره ويني؟

دغه مجهوله ليلې او نا معلوم حقيقت په ښايسته حجابونو كښې پټ وي او ټوله ساحري يې په همدغه پتوالي كښې وي.
په دغه حال كښې چې د واده خاوند لاد حسن او جمال له مخه پورنۍ نه و اخستې او يوازې د مينې او محبت په كيف مست و خپل ځان يې د سعادت اونېكمرغۍ رڼا ته ډېر نږدې گانډه مگر په حقيقت كښې همدغه شيبه دی د سعادت په غېږ كښې و او د خوشحالي پلوشو بې شاو وخوا رڼا كړې وه.

ددنيا هر راز نېكبختي او هر ډول خوشحالي دانسان په احساس اونصورتو كښې ځای لري، همدغه احساس دی چې دغم شپې او خوشحالي ورځې يوله بله بيلوي.

همدغه سبب دی چې يوشی يوسری خوشحالوي او بل خپه کوي ديوه لپاره غم د بل ښادي شي.
مور په دغه گمان چې د خپل يوه ملگري كورته د خوشحالي ډولۍ ورو ټول خوشحاله و، چا اسونه ځغلول، چا به نښې وپستلې، ځينو اټونه كول، ځينو ټوكې او مسخري كولې او په همدغه شان وضعیت مانېام تياره كلي ته ورسيدلو او ډولۍ دکاله په مخکې نښته شوه.

بڻجی راغلی او د ډولۍ پردې یې جکې کړې مگر بې له دینه چې یوه ښایسته مړه ناوې وویښي نور څه په کښې نه و. دغې ښکلې پېغلې دانه غوښتل چې په دغه کاله ننوزي او خپل گران ملگری په بل چا بدل کړي. دغه اجباري واده دا مجبوره کړه چې په زهرو خان ووژني اوله ډولۍ نه جنازه جوړه کړي. د دې حال له لیدو سره سم دژړا اوازونه پورته شوه او دهر چاپه احساس کښې بدلون راغی، همدغه وخت مونږ وپوهیدو چې مونږ له یوې جنازې سره خپل تصور او گمان خوشحاله او په خدا روان کړي وو. زمور گمان دومره قوي تاثیر درلود چې مړی بې راباندې په ډول او سرنې کورته وور. زما یوه ملگری وویل: په رښتیا چې خوشحالي څوک په زور او اقتدار یا په ډېرو پیسو کورته نشي راوړلی بلکې د زرو نو موافقت غواړي. یو بل ملگری (چې ددې واقعي له عکس سره مخامخ شوی و) هغه وویل: هرکله چې گمان دومره مؤثر دی څومره به ښه وی چې دا قوت شامدام پاک وساتو او په ښه لاره کښې بې صرف کړو.

آرزو

هلته لري دغره په لمن کښې د لمر پلوشو ته څه وځلېدل لکه چې په اسمان کښې ستوري او په زرونو کښې دارزونښکلی مخ ځلېږي. زه نه پوهېږم چې دا دسترگو لپاره ځلیدونکی شی څه شی دی؟ د کومې مستې پېغلې دلاس ائینه ده، که د کومې معشوقې دغاړې امېل نه کومه قیمت بها مر غلره لویدلې ده؟ د هغې تجلی پلوشه ده چې په کوه طور کښې بې ځان ښکاره کړی که له کوم کان اومعدن نه کوم ښکلی غمی راوتلی دی؟ دغه شان ډېر فکرونه او گمانونه پېداشول او زه بې په هغه لورې روان کړم زه نه پوهېږم چې په څه شي پسې ځم او څه به په لاس راشي؟ زما تصوراتو او خیالاتو دغه مجهول شی زما په نظر کښې ډېر ښایسته کړی و، زه خپل مطلوب ته په ډېر لوړ قیمت قایل وم.

ماله ځانه سره ويل چې په غرونو كښې هرڅه موندل كېږي او په دنيا كښې ځينې داسې غرونه هم شته چې دخداى استازو په كښې رازو نياز درلود او د خدايي فكر ونو ځانگړې كښې ځنگدلي ده، دلمر اوسپورمى لمړى پلوشي په دوى لوپري اود خداى د رحمت وريځې مدام د دوى په سرگريزي.

دغه راز ډېر خيالونه او تصورات راسره ملگري و چې زه هلته ورغلم او خپل مقصد ته ورسيدم. هغه شى په حقيقت كښې هېڅ شى نه و او د دنيا په بازار كښې يې هېڅ قيمت نه درلوده، زه پوه شوم چې دنيا مور هروخت په همدغسې شيانو غولولي يو او ډېر خوشې شيان يې راته له ورا ځلولي دي.

له مور سره هروخت لورفكرونه اوستر خيالات ملگري وي، مگر عملاً په دغسې ناوره او خوشې شيانو پسې روان يو. هغه څه چې مور له لرې وينو اونه يو ور رسيدلي مور ته ډېر نياسته ښكاره كېږي او په لور قيمت ورته قايلېږو مگر پس له رسيدلو پوهېږو چې مور په هسې او خوشې شيانو پسې هڅه كوو او په داسې شي پسې څو چې هېڅ نه په كارېږي هماغه ليلې چې خلك يې په ديدن پسې رنډېږي ځينې نور چې ور رسيدلي دي هغوى يې اوس له كته غورځوي او هېڅ قدر يې ورسره نشته.

دا ليلې دانسان هماغه ارزو ده چې مخكې له رسيدلو يو رازوي او وروسته تر رسيدلو بل راز كېږي او دزرونو له كوره ايستل كېږي.

((پاى))

خه لیکل یالیک پوه

www.ulfat.de

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English